

KÖZELKÉP

Fiatal közmunkások egyik lehetséges jövőképe(?) – avagy a magyar JWT¹

SÁNTA TAMÁS

Szegedi Tudományegyetem Egészségtudományi és Szociális Képzési Kar
Szociális Munka és Szociálpolitika Tanszék

ABSZTRAKT

Ma Magyarországon, a közlések szerint, egyre több 25 év alatti fiatal jelenik meg közmunkaprogramokban. Sőt mind gyakrabban fordul elő, hogy szülők, elsősorban anyagi indokokra hivatkozva, kiveszik gyerekeiket az iskolákból, hogy közmunkásoknak adják őket.

A tanulmány erre a jelenségre irányítja a figyelmet. Továbbá bemutatja azt a párhuzamot, amit a szerző lát azok között a fiatalok között, akik dolgoznak, de képzettség nélküli munkákat végeznek (Job Without Training [JWT]), valamint a közmunka és az abban dolgozó fiatalok sajátosan magyar helyzete között.

Bemutatásra kerül a JWT fogalma, az ebben kimutatható kategóriák, illetve hogy ezek közül melyek rendelkeznek a magyarországi fiatal közmunkások létállapota mellé. Statisztikai adatok mutatják be a 25 év alatti fiatal közmunkások számarányát, nemek szerinti bontását, valamint jelentések utalnak a növekvő tendenciára és helyzetük jövőbeli kilátástalanságaira.

A szerző úgy véli, hogy a fiatal közmunkások számának növekedése, helyzetük változatlan-sága ebben a foglalkoztatási formában a „NEET-gyártás előszobájának” tekinthető a jövőben.

KULCSSZAVAK: közfoglalkoztatás; fiatalok; JWT

ABSTRACT

A possible vision for young public workers or The Hungarian JWT

According to different statements more and more youngsters, under 25 years of age, appear in Public Work Programs at the present time in Hungary. Even it occurs more frequently that parents, primarily because of financial reasons, take out their children from school, and send them to public workers.

This paper draws attention to this phenomenon. Furthermore, it shows a possible parallel between those young people who are in JWT (Job Without Training) and those Hungarian youngsters who are working in Public Work Programs reflecting on the Hungarian particularities of this parallel.

¹ A szakirodalom olyan fiatalokat sorol a JWT (Job Without Training) kategóriába, akik dolgoznak, de olyan munkát végeznek, amely nem igényel sem szakirányú végzettséget, sem képzettséget.

KÖZELKÉP

The concept of JWT and its categories are presented, and also which of these categories may connect with the Hungarian public workers' state of being. Statistical data show the rate of public workers and their gender breakdown. Reports also suggest that the rate of young public workers is growing and their situation may become futureless.

The author thinks that the growth of young public workers' rate and their settled situation in their employment sector is likely to make inevitable for them to become NEET in the future.

KEYWORDS: public work; young people; JWT

Bevezetés

A Központi Statisztikai Hivatal 2015-ös jelentése szerint a harmadik negyedévben a foglalkoztatottak száma a 15–74 éves népességén belül, az előző év hasonló időszakához képest jelentősen növekedett, mintegy 116 ezer fővel (A KSH jelenti 2015). Szintén e jelentés szerint ez a növekedés azt eredményezte, hogy 2015 végére a foglalkoztatottak létszáma több mint 4 millió 260 ezer főre bővült. Ugyanakkor fontos a jelentésből kiemelni azt is, hogy amíg az elsődleges munkaerőpiac 49 ezer fővel járult hozzá a foglalkoztatottak arányának emelkedéséhez, addig a közfoglalkoztatottak száma ezt az arányt meghaladva 52 ezer fővel növelte a teljes foglalkoztatottsági mutatókat (A KSH jelenti 2015). Tehát a foglalkoztatottság növekedéséhez a legjelentősebb mértékben a közfoglalkoztatottak számának emelkedése járult hozzá.

A tavalyi esztendőben a közfoglalkoztatottak szinte kizárólagosan teljes munkaidőben dolgoztak, az év átlagát tekintve mintegy 189 ezer főt alkalmazva, ami 2,3%-kal volt magasabb, mint a korábbi év adatai (A KSH jelenti 2015). Hasonló arányokat mutat a KSH egy másik adatsora is, mely 2015. január és novembere között mutatja a közmunkások számát (KSH 2015). Eszerint az alkalmazásban álló közmunkások átlaga a vizsgált időszakban 190,9 ezer főre volt tehető, melyből mindösszesen csak 700 fő dolgozott nem teljes munkaidőben. A többség átlag bruttó keresete 79751 forint volt (KSH 2015), mely a jelentés szerint 2,4%-kal haladta meg a 2014. január és szeptember közötti időszak átlagát (A KSH jelenti 2015).

Szintén a Központi Statisztikai Hivatal közlése szerint a 15–64 éves népességén belül 2015-ben a közfoglalkoztatottak létszáma kicsivel több, mint 226 ezer fő volt; ebből a nők aránya 46,4%-ot tett ki (KSH 2015). Igaz, ez az adat tartalmazza azokat a közmunkásokat is, akik úgynevezett kiegészítő képzési programokban vettek részt.

A Belügyminisztérium 2014-re vonatkozó beszámolóját tanulmányozva, s összevetve azt a KSH jelentésével, valóban ellenőrizhető a létszámnövekedés a közfoglalkoztatásban, sőt részletesebb bontások is megfigyelhetők a minisztérium jelentésében (Mód et al. 2015).

2014-ben közel 180 ezer fő dolgozott közfoglalkoztatásban, ez a férfiak 54,2%-át, míg a nők 45,8%-át jelentette. Korcsoportos bontás szerint a 25 év alatti fiatalok száma közel 30,5 ezer fő volt, ami a teljes közfoglalkoztatottak 17%-át tette ki.

KÖZELKÉP

Ebben a formában a foglalkoztatottak többsége alacsony iskolai végzettségű személy volt, több mint 45 %-uknak a legmagasabb iskolai végzettsége az általános iskolára korlátozódott. Úgy még elkésőbb ez az adat, ha hozzáadjuk azt a 7,7%-ot, akik még ezzel a végzettséggel sem rendelkeztek. Vagyis a közmunkásoknak több mint fele (54,3%) gyakorlatilag nem, vagy csak nagyon alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett.

A 25 év alatti közmunkások között arányaikat tekintve többen vannak a férfiak (19,2%), mint a nők (14,4%). Ebben a korosztályban az iskolai végzettségre vonatkozó adatok szintén megdöbbentőek. A legnagyobb számban azok vannak, akik csak általános iskolai végzettséggel rendelkeznek (43,8%). A teljes 25 év alatti közmunkás-populációnak ugyanakkor közel felét teszik ki azok, akik vagy csak általános iskolai végzettséggel, vagy még ezzel sem rendelkeznek (49,2%).

A témát tekintve még egy adatot érdemes a beszámolóból prezentálni. 2014-ben a 25 év alatti korosztály 6,4%-a volt foglalkoztatott. Ugyanakkor ennek a korosztálynak 14,6%-a azonban közmunkásként volt foglalkoztatva, vagyis a fiatalok közül több mint kétszer annyian dolgoztak közmunkásként, mint az elsődleges munkaerőpiacon (Mód et al. 2015).

Közfoglalkoztatás vs. oktatás

Egy viszonylag új jelenségre hívja fel a figyelmet a HVG tavaly év végén megjelent cikkében (G. Tóth 2015). Az írás tanúsága szerint „mind gyakrabban fordul elő, hogy 16 éves gyerekeket kivesznek szüleik az iskolából, és közmunkásnak adják őket” (G. Tóth 2015). A közmunkáslétből pedig visszaút aligha van – mutat rá a cikk –, ha számításba vesszük azt a statisztikai adatot, hogy gyakorlatilag minden hatodik 25 év alatti fiatal közmunkás. A helyzet még rosszabbnak mondható vidéki falvakban, ahol az elsődleges munkaerőpiacra való visszajutásnak gyakorlatilag két lehetősége van: vagy a közeli nagyvárosban szerencsét próbálni, vagy külföldre távozni. Ha azonban e két lehetőség közül egyik sem oldható meg, mert nagyváros nincs a közelben, vagy a távolság anyagilag nem áthidalható, vagy túl alacsony az iskolai végzettség, s így maga a fiatal is tisztában van azzal, hogy lehetősége még a nagyvárosban sincs, vagy a külföldi kivándorlás csak álom marad a bátorság és a nyelvtudás hiánya miatt, akkor marad a közmunka. Viszont ez a lehetőség „komoly lehetőségnek” számít ma sok helyen Magyarországon.

A közmunka gyakorlatilag konkurenciája lett az iskolának. Egyre több család kényszerül arra, hogy anyagi okok miatt kivegye gyermekét a szakképzésből, és közmunkásnak adja (G. Tóth 2015). Vannak olyan családok, amiként erre a cikk is rámutat, hogy amikor az egyik szülő elveszíti keresőképességét, a másik pedig már régóta munka nélkül van, akkor az egyetlen megoldási lehetőségnek, hogy a család anyagi-

KÖZELKÉP

lag még valahogy fenn tudjon maradni, az látszik, ha a gyerek közmunkabérből tartja el a családot (G. Tóth 2015)².

Erre a jelenségre mutat rá Martonfi György oktatáskutató is egy nemrégiben megjelent interjújában (G. Tóth 2016). A kutató szerint „a 16 éves korig tartó tan kötelezettség egyik sokkoló hatása, hogy a szülők anyagi kényszerből kiíratják gyerekeket az iskolából, amint lehet, és elviszik közmunkára” (G. Tóth 2016). S ezen gyakorlatilag az a tény sem változtat, hogy tavaly januártól a fiatalnak, aki betöltötte a 16. életévét, várnia kell annak a tanévnek a végéig, s csak az után hagyhatja ott az oktatási intézményt. Ez pusztán csak azt a kérdést veti fel, hogy vajon ennek a közbülső időszaknak oktatási és nevelési szempontból van-e egyáltalán valami értelme?

Még a különböző állami juttatások megszűnése sem riasztja el a családokat attól, hogy a gyerek 16 éves kora után ne azonnal a közmunkát, hanem az oktatásban maradást válassza. Egy 2016-os kimutatás szerint a családi pótlék összege 12200 forinttól 25900 forintig terjedhet havonta gyermekenként, s ebben a határban az összes, a törvény által érintett család benne található (MEOSZ 2016). Vagyis, ha kivesszük a felsorolásból a tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő családokat, akkor a három vagy több gyermeket nevelő egyedülálló szülő támogatása lenne összesen közel annyi, mint a közfoglalkoztatási bér. De nem különb a helyzet az egyéb segélyezési formáknál sem, ráadásul a közmunka bére jól kalkulálható, és túl sokat sem kell tenni érte, hacsak le nem számítjuk a függőségi viszonyt, amit e létforma okozhat (G. Tóth 2016). Tehát úgy tűnik, ma Magyarországon, sok családnak anyagi szempontból jobban megéri gyermekét közmunkásnak adni a tan kötelezettség lejártakor, mint az oktatásban látni a pozitív jövő lehetőségét. Ahogyan az oktatáskutató fogalmaz, a „kilencvenes évek elején a gyerekek 50%-a a családok legszegényebb 20%-ában született. Érdemi esélyjavítás azóta sem történt, tehát a nagyon alacsony szocioökonómiai státusú családok bővített újratermelése folyik” (G. Tóth 2016).

Az alapvető jogok biztosának jelentése pedig rámutat a közmunka csapdájára, a „függővé válás” lehetőségére (Székely 2015). A jelentés felhívja a figyelmet arra, hogy a foglalkoztatási szervek tapasztalatai szerint a közfoglalkoztatottak nem érdekeltek abban, hogy minél hamarabb visszaintegrálódjanak az elsődleges munkaerőpiacra, sőt munkaszocializációjuk, éppen a programok alacsony elvárásai követelményei miatt nem fejlődik. „A beszűkült munkalehetőségek és a már megismert »kényelmes« közfoglalkoztatási programok csupán a következő programba történő bejutásra ösztönzi őket, ezáltal mintegy »közfoglalkoztatás-függővé« válnak” (Székely 2015: 4)³.

² A fiatalok és a pályakezdők munkaerőpiaci helyzetéről átfogó képet ad Csoba Judit és a Diebel Andrea tanulmánya (Csoba – Diebel 2011).

³ A foglalkoztatás átalakulását szélesebb perspektívában mutatja be Csoba Judit és Krémer Balázs tanulmánya (Csoba – Krémer 2011).

KÖZELKÉP

Ezt a helyzetet erősítheti az, hogy az emberek többsége, a magány elkerülése érdekében (is), alapvetően interakcióra törekszik másokkal. Erre pedig ott van leginkább lehetősége, ahol napjainak jelentős részét tölti; ez általában a munkahely, közmunkások esetében a közmunkaprogramok. A közös interakciók következtében az egyén identitását nemcsak önmaga, hanem a közössége is formálja, sőt ki is alakítja (Smith and Mackie 2000). Vagyis, minél több időt tölt valaki e *kényelmes* foglalkoztatási programban, annál nagyobb a valószínűsége, hogy a közösség befolyásolja morálját és értékítéletét, s egyre nehezebbé válik e *függőségtől* való szabadulás. Ez feltételezhetően még fokozottabban jellemző lehet a fiatal közmunkásokra, azon belül is az éppen csak a tankötelezettségi korukat elhagyókra, hiszen ők abban a korban vannak, amikor leginkább saját identitásukat keresik. S nagy a valószínűsége, hogy a közmunka csapdahelyzetének ez is egyik kiváltó oka lehet.

Job Without Training és a fiatal magyar közmunkások

A fiatalok két megkülönböztetett csoportjára vonatkozó kutatási eredményeket ismerhetünk meg egy brit tanulmányban (Spielhofer et al. 2009), amely kifejezetten olyan 16 és 17 éves fiatalok csoportjának megértésével foglalkozott, akik nem kívánnak kapcsolódni sem az oktatási, sem a képzési rendszerekhez. A tanulmány azoknak a 16 és 17 éves fiatalok csoportjának jellemzőit, illetve tapasztalatait mutatja be, akik egyrészt munka nélkül vannak és sem az oktatási, sem a képzési rendszerekben nincsenek jelen (NEET)⁴. Másrészt, akiknek van ugyan munkájuk, de ez nem igényel képzettséget (*Job Without Training* [JWT]) (ld. még: Spielhofer et al. 2010). A szakirodalom bemutatása, valamint statisztikai adatok prezentálása mellett a szerzők interjúkat is készítettek 120 érintett fiatallal, valamint 39 szakemberrel.

Jelen tanulmány szerzője az itt említett második csoport, a JWT és a tankötelezettségi kor után azonnal közfoglalkoztatásba álló fiatalok között lát hasonlóságot, és a párhuzamban rejlő magyar sajátosságokra kíván reflektálni.

A brit tanulmány általános megállapítása szerint azoknak a 16–17 éves fiataloknak, akik a JWT (*Job Without Training*) csoportba tartoznak, vagyis képzettség nélküli munkával rendelkeznek, több mint fele megelégedett a munkájával, s valószínűsíthető, hogy hosszú ideig e csoport tagja is marad.

A tagok egyharmadát a JWT csoportban igen komoly veszély fenyegeti, hogy NEET-es fiatallá váljon a jövőben, vagyis munkanélkülivé úgy, hogy sem az oktatási, sem a képzési rendszerekbe nem integrálódnak annak érdekében, hogy munkához jussanak.

A csoport 17%-a, a tanulmány szerint, képzettség nélküli munkát kvázi mintegy hézagpótlóként (stop-gap) vállal, addig az ideig, amíg vissza nem tér az oktatás vagy

⁴ A témáról ld. bővebben: Sánta T. (2016a, 2016b).

KÖZELKÉP

a képzés rendszerébe (Spielhofer et al. 2009). Ezek a fiatalok e munkalehetőséget nem tartósan kívánják folytatni, csak egy átmeneti időszakban.

A kutatás a JWT csoporton belül a fiatalok jellemzői és tapasztalataik szerint tehát három csoportot különböztet meg, s őket elemzi. A következőkben e három csoport részletesebb bemutatása következik, majd a párhuzam-kibontás a magyar fiatal közmunkások csoportjával.

Az első kategóriát a tanulmány úgynevezett „*hosszantartó*” JWT (sustained in a JWT) csoportnak nevezi. Erről a csoportról általánosságban elmondható, hogy alapvetően elégedettek jelen helyzetükkel. A csoport tagjai úgy gondolják, hogy találni fognak a jövőben különböző lehetőségeket, sőt azt a támogatást is, amiben jelenleg részesülnek, pozitív módon ítélik meg. Éppen emiatt valószínűsíthető, hogy e csoport tagjainak visszaintegrálása fog a legkomolyabb akadályokba ütközni. A vizsgált JWT csoporton belül ez a kategória volt a legnagyobb, a tagok közel 50%-a sorolható a hosszantartó JWT csoportba. Oktatási tapasztalataikról elmondható, hogy jelentős részük nem volt kizárva valamilyen ok miatt iskolából (92%), és többségük nem volt iskolakerülő (63%). A felmérések szerint a csoporttagok szüleire inkább jellemző, hogy munkával rendelkeztek, továbbá a csoporton belül a férfiak aránya meghaladta a nőkéét (60%).

A második csoportba azok a JWT-s 16–17 éves fiatalok tartoznak, akiket *komoly veszély fenyeget, hogy NEET-es fiatallá váljanak* (at risk of becoming NEET). Ezt a csoportot az alacsonyabb végzettség jellemzi, s többnyire negatív élményeik vannak az iskoláról. Továbbá, nincsenek meg a kellő készségeik, illetve ismereteik egy sikeresebb jövő megtervezéséhez, az optimizmus hiánya jellemzi őket, valamint a felismerés hiánya, hogy megfelelő képzettség nélkül nem lesznek képesek sem azt a munkát, sem pedig azt a továbbtanulási lehetőséget megszerezni, amit szeretnének. Ez a kategória alkotta a második legnagyobb csoportot a teljes vizsgált sokaságon belül (35%). A többségük már valószínűsíthetően elveszítette érdeklődését a továbbtanulás, a továbbképzés iránt. Ebben a csoportba tartozók közül fordult elő leginkább, hogy valamely okból tartósan, vagy rövidebb-hosszabb ideig kizárták az iskolából, és iskolai tapasztalataik is igen negatívak voltak. Szüleikre jellemző, hogy nem szakképzettek, s ebben a csoportban is a férfiak szintén magasabb aránnyal (59%) szerepelnek, mint a nők.

A harmadik kategória az úgynevezett „*átmeneti*” JWT (transitional in a JWT). Ők azok a fiatalok, akik ugyan képzettség nélküli munkát vállalnak, de nem mondtak le teljesen a továbbtanulás lehetőségéről, sőt rövid időn belül szeretnének visszatérni ahhoz. Ezt a munkalehetőségi formát csak átmenetinek gondolják. Közülük azonban néhányan aggodalmaikat fogalmazták meg a kapott támogatásokkal kapcsolatban, ami a jövőjük megtervezését illeti. Ők alkották a legkisebb csoportot a JWT-n belül (17%), ugyanakkor a csoporton belül 87% nyilatkozott úgy, hogy szeretne a jövőben további képzésben vagy oktatásban részt venni. Nem a legpozitívabb tapasztalatok-

KÖZELKÉP

ról számoltak be az iskolával kapcsolatban, de ők produkálták a legmagasabb végzettségeket. Szüleik többségében munkával rendelkeztek, sőt magasabb szakirányú végzettségeik voltak. Az átmeneti JWT csoport tagjai között, ellentétben az első két kategóriával, azonban már a nők aránya magasabb; a vizsgált csoporton belül több mint a fele (53%).

Spielhofer et al. tanulmánya nem csak e csoport jellemzőit mutatja be részletesen, hanem kitér azokra a megoldási irányokra is, melyekkel kompetens módon lehet segíteni a csoport tagjait a pozitív jövőkép-teremtésében (ld. még: Spielhofer et al. 2010). Ennek bemutatása azonban már túlmutatna e munka tárgyán. Befejezésül a fiatal magyar közmunkások és a JWT kategória közötti párhuzamra fókuszál a tanulmány.

A JWT csoport fentebb bemutatott három kategóriája közül kettő jelentős hasonlóságot mutathat a magyar fiatal közmunkások csoportjával. Úgy vélem, a tankötelezettségi kort elérő, s ezt követően azonnal közmunkát vállaló fiatal, de általánosságban a 25 év alatti fiatalok sokkal inkább az első két kategóriába sorolhatók, mintsem az átmeneti JWT-be.

Mint azt az adatok mutatják, a 25 év alatti fiatal közmunkások felének gyakorlatilag nincs használható iskolai végzettsége, így számukra a közmunka lehet az egyetlen esély legális jövedelemforrás megszerzésére. Amíg közfoglalkoztatás van, ők kénytelenek elfogadni azt, sőt csak ez biztosíthat (nemcsak!) számukra megélhetést. Hiszen megfelelő végzettség hiányában nincs lehetőségük az elsődleges munkaerőpiacra bejutni, a függővé válás következményeképpen pedig talán szándékuk sem lesz e létforma elhagyására. Emiatt azokat a 25 év alatti fiatal közmunkásokat, akiknek nagyon alacsony az iskolai végzettsége, vagy végzettség nélküliek, hosszantartó JWT csoportnak is nevezhetjük. Olyan fiataloknak, akik dolgoznak ugyan, de munkájukhoz nem szükséges végzettség, illetve képzettség.

Ugyanakkor az is látható, hogy a közfoglalkoztatás nem nyújt maradandó segítséget a kulcsproblémák megoldása terén (Bodnárné 2016). Továbbá azt sem lehet tudni, hogy ez a lehetőség meddig tart. A fiatal ugyan dolgozik, de a munkanélküliség réme folyamatosan ott lebeg a feje felett. Vagyis a 25 év alatti fiatal közmunkások a fentebb vázolt JWT csoportok közül a másodiknak is tagja egyben (at risk of becoming NEET), hiszen folyamatosan az a veszély fenyegeti, hogy munka nélkül marad, s minél hosszabb ideig tagja a hosszantartó JWT-nek, annál kisebb eséllyel integrálható az oktatásba, vagy képzésbe.

Összegzés

Összefoglalva az eddig elmondottakat, ma Magyarországon magas a közfoglalkoztatottak száma, sőt a mutatók szerint a tavalyi évhez képest növekedett is. A munkavállalók ezen csoportján belül a 25 év alatti fiatalok száma szintén növekedett, sőt,

KÖZELKÉP

főleg vidéki területeken, konkurenciájává is vált az oktatásnak. Számos család kényszerül arra, hogy településükön az egyetlen munkalehetőségi formát, a közmunkát válassza megélhetésük érdekében. S arra is számos példa van, hogy az állam által kínált családi támogatások helyett a tankötelezettségi korukat elért gyermekeiket közmunkásnak adják. Ez a jelenség pedig tendenciózusan növekszik.

A közfoglalkoztatásra pedig nem az a jellemző, hogy szakképzett munkát kínál, hanem az, hogy az egyetlen legális pénzkeresési alternatíva kilátástalan helyzetben lévő emberek számára. Ezek között talán a legnagyobb veszélynek a 25 év alatti fiatalok vannak kitéve. Amint a statisztikák mutatják, a közfoglalkoztatásban alkalmazott fiatalok közel 50%-ának gyakorlatilag nincs elfogadható végzettsége. Ezek a fiatalok, természetesen nem fognak kapni – még ha lenne is – olyan közmunkát, mely szakképzettséget követelne meg. Vagyis a közmunka nem a megelégedettség forrásává, az értékteremtés és továbbfejlődés lehetőségévé, vagy éppen az elsődleges munkaerőpiacra való ki- vagy visszajutás első lépcsőfokává, hanem a létfenntartás egyetlen formájává válik. Amit viszont ez a foglalkoztatási forma nyújt, az egy bizonyos összegű jövedelem, amely első látásra csábító lehet, de hosszabb távon – amit talán nem is érzékelnek – csapdába kényszeríti őket. Az iskola követelményeinek való megfelelés komolyabb felkészültséget és koncentrálttságot igényel, mint a kényelmes, nem sok erőfeszítést igénylő közmunka. Sőt az ebből származó jövedelemmel támogatott család a büszkeség érzését is előcsalogathatja a fiatalból. Vagyis a közmunka már nem egy átmeneti munkalehetőség csupán ezen fiatalok jelentős részének, hanem egy olyan bevételi forrás (kényszer?), amihez nincs is szükség komolyabb szakértelemre, megfelelő szakképzettségre, de tartóssá válhat és függővé teheti őket. Így számukra a közfoglalkoztatás nem más, mint *Job Without Training* (JWT), mint *Munka Képzettség Nélkül* (MKN).

Amikor azonban ez a lehetőség is megszűnik, s a fiatal a következő közfoglalkoztatási programba, valamilyen oknál fogva, már nem kerül be, és nem lesz lehetősége az oktatásba sem visszatérni, akkor belép egy új kategóriába: NEET-es lesz; olyan 25 év alatti fiatal, aki munka nélkül van és sem az oktatási, sem pedig a képzési rendszernek nem tagja.

Így tehát a 25 év alatti közfoglalkoztatásban résztvevő fiatalok egy jelentős részének e foglalkoztatási forma a „NEET-gyártás előszobájává” válhat.

KÖZELKÉP

Irodalom

- Bodnárné Boda, D. (2016): *A Közfoglalkoztatás aktuális kihívásai – Javasolt fejlesztési irányok. Összefoglaló Jelentés.* http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/munkacsoport/kiadvanyrol_portalra.pdf Utolsó letöltés: 2016. 02. 04.
- Csoba, J. – Diebel, A. (2011): A fiatalok és a pályakezdők helyzete a munkaerőpiacon. In: Csoba J. [szerk.] (2011): *Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok.* Szociotéka, Debrecen <http://mek.oszk.hu/11900/11933/11933.pdf> Utolsó letöltés: 2016. 02. 15.
- Csoba, J. – Krémer, B. (2011): A foglalkoztatás átalakulása. In: Csoba J. [szerk.] (2011): *Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok.* Szociotéka, Debrecen <http://mek.oszk.hu/11900/11933/11933.pdf> Utolsó letöltés: 2016. 02. 15.
- G. Tóth, I. (2015): *A közmunka csapdája: jönnek a fiatalok, és már nem szabadulnak.* HVG.hu http://hvg.hu/itthon/201550_abszurd_kozfoglalkoztatasi_fuggoseget_ozok Utolsó letöltés: 2015. 12. 13.
- G. Tóth, I. (2016): „Rögtön a születésnap után eltűnedeznek a kölykök”. HVG.hu. http://hvg.hu/itthon/201602_valaszol_martonfi_gyorgy_oktataskutato_a_kozfoglalkoztatasirol Utolsó letöltés: 2016. 01. 10.
- Központi Statisztikai Hivatal (2015): *A KSH jelenti. Gazdaság és Társadalom. 2015. I–III. negyedév.* Budapest <http://www.ksh.hu> Utolsó letöltés: 2016. 02. 04.
- Központi Statisztikai Hivatal (2016): *2.1.2.2. A 15–64 éves népesség munkaerő-piaci státusa 2015. III. negyedévében.* KSH.hu https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat_evkozi/15_64_abra_1509.pdf Utolsó letöltés: 2016. 02. 03.
- Központi Statisztikai Hivatal (2016): *STADAT-2.1.59. A közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatottak munkaügyi adatai (vállalkozás, költségvetés, nonprofit szervezet).* KSH.hu https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qli037.html Utolsó letöltés: 2016. 02. 03.
- MEOSZ (2016): *Mi mennyi 2016-ban.* http://www.meosz.hu/doc/mi_mennyi_2016.pdf Utolsó letöltés: 2016. 02. 04.
- Mód, P. – Ignits, Gy. – Kósa, D. – Varga, L.(2015): *Beszámoló a 2014. évi közfoglalkoztatásról.* Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási Statisztikai, Elemzési és Monitoring Főosztálya <http://kozfoglalkoztatasi.kormany.hu/download/e/fe/21000/%C3%89ves%20t%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%202014.pdf> Utolsó letöltés: 2016. 02. 03.
- Sánta, T. (2016a): Youngsters Who Are Not in Employment, Education or Training (About the NEET in Hungarian Perspective). *Belvedere Meridionale.* 28 (2): 120–131.

KÖZELKÉP

- Sánta, T. (2016b): NEET-Kutatás – Szegedre vonatkozó statisztikai adatok tükrében. In: Jancsák Cs. – Krémer, A. [szerk.]: *Kisvárosi Fiatalok, Kisebbségek, Új Sebezhető-ségek*. Belvedere Meridionale, Szeged: 111–146.
- Smith, E. R. – Mackie, D. M. (2000): *Social Psychology*. Worth Publishers. New York
- Spielhofer, Th. – Benton, T. – Evans, K. – Featherstone, G. – Golden, S. – Nelson, J. – Smith, P. (2009): *Increasing Participation: Understanding Young People who do not Participate in Education or Training at 16 and 17*. Department for Children, Schools and Families. National Foundation for Educational Research. DCSF Publications. Nottingham. <http://www.dera.ioe.ac.uk/11328/1/DCSF-RR072.pdf>
Utolsó letöltés: 2015. 05. 30.
- Spielhofer, Th. – Golden, S. – Evans, K. – Marshall, H. – Mundy, E. – Pomati, M. – Styles, B. (2010): *Barriers to participation in education and training*. National Foundation for Educational Research. Department for Education. <http://www.dera.ioe.ac.uk/82/1/DFE-RR009.pdf> Utolsó letöltés: 2016. 03. 08.
- Székely, L. (2015): *Az alapvető jogok biztosának jelentése az AJB-1895/2015. számú ügyben*. https://www.ajbh.hu/documents/10180/1957691/Jelent%C3%A9s+a+JNSZ+megyei+munka%C3%BCgyi+szervezet+vizsg%C3%A1lat%C3%A1r%C3%B3l+1895_2015/933dc3fe-c572-476a-ae8c-c0e80682d7d3?version=1.0 Utolsó letöltés: 2016. 02. 03.